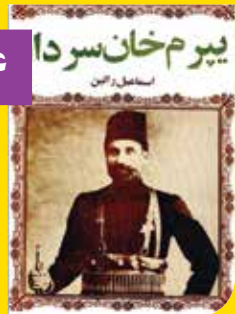

پیرم خان سردار

■ نویسنده:
اسماعیل راینین
■ صفحه ۴۳۶
■ انتشارات بدرقه
جاویدان

کتاب «پیرم خان سردار» به قلم اسماعیل راینین داستان زندگی یکی از مجاهدین سرفراز دوران مشروطه را برای مخاطب بازگو می‌کند. کتاب پیرم خان سردار درباره یک جنگجوی سخت‌کوش و شجاع، با غیرتی انقلابی و اراده‌ای پولادین، فرمانده‌ای قاطع، آینده‌نگر و تا اندازه‌ای خودرای است که با توانایی‌های سازمان‌دهی شگفت‌انگیز و رهبری قوای کم‌تعداد، به جنگ دشمن می‌رفت و صف انبوه آنان را درهم می‌شکست.

حیدر عمواغلی

■ نویسنده:
اسماعیل راینین
■ صفحه ۳۵۲
■ انتشارات بدرقه
جاویدان

حیدر خان از همان اوان به سائقه افکار نو آزادی خواهانه‌ای که در قفقاز کسب کرده بود، به خیال تشکیل جمعیت سیاسی افتاد. ولی در اثر آماده نبودن محیط، چندان موفقیتی نیافت. مجاهد بزرگ ما از کوشش بازنایستاد، و مایوس نشد. وی انجمن آذربایجان را در تهران بنیاد نهاد و هنگامی که نطفه‌های تجدید دوران استبداد جان می‌گرفت، خود را به صفوف اول مبارزین علیه ستمگری و بیداد رساند.

انجمن‌های سری در انقلاب مشروطیت

■ نویسنده:
اسماعیل راینین
■ صفحه ۲۱۱
■ انتشارات بدرقه
جاویدان

اغلب نویسندگانی که نگارش تاریخ مشروطیت ایران را و جبهه همت خود قرار داده‌اند، نتوانسته و یا بعضی نخواستند سهم بزرگ آن دسته از قهرمانانی را که از روزگاران سلطنت محمدشاه تا دوران پنجاه ساله حکومت ناصرالدین‌شاه برای آزادی و رهایی کشور از ظلم و استبداد تلاش می‌کردند، کشف و نامشان را بازگو کنند. اسماعیل راینین در این کتاب بر آن شده تا نوری بر نیمه تاریک انقلاب مشروطیت ایران بتابد.

اسماعیل راینین نفر وسط

صداقت علمی او باشد، متأثر از دلایل سیاسی و ارتباط او با شاه و ساواک بود؛ زیرا این شرایط، نه تنها دسترسی راینین به برخی از اسناد سری و منتشرنشده را ممکن کرده بود، بلکه ارتباط او با برخی از مسئولان و مقامات سیاسی را نیز فراهم آورده بود. این امتیاز، ضمن متمایز ساختن آثار راینین، بهانه‌ای مناسب برای ارتباط با مقامات سیاسی و جمع‌آوری اطلاعات مورد نیاز ساواک نیز بود. همان‌طور که ذکرش رفت، روابط بسیار نزدیکی با اسدالله علم داشت و برای کتاب فراموش‌خانه دستور صریح سرتیپ علوی کیا (معاون ساواک) مبنی بر اینکه «به راینین هر قدر ممکن است کمک شود» را اخذ کرده بود. ناگفته گذاشته نشود که انتشار کتاب موج گسترده‌ای از واکنش‌ها را برانگیخت که توأم با شگفتی و گاه وحشت بود. این عکس‌العمل در میان دولتمردان نظام شاهنشاهی به نحوی بود که تقریباً همه آنها با تاکید بر رقابت سازمان‌های اطلاعاتی انگلیس و آمریکا در ایران و حمایت از رجال ایرانی وابسته به خود گفتند که این اقدام توسط CIA صورت گرفته است. برای نمونه دکتر بهبهانی نماینده مجلس شورای ملی در این مورد اظهار داشت: «قطعا دستگاه‌های امنیتی مملکت باید از تشکیلات این دسته [فراماسونرها] خبردار می‌شدند. اگر خبر داشته و اقدامی نکرده‌اند دلیل این نیست که فراماسونری مورد تایید دولت هم است (!) از طرفی چون بین دستگاه سیا (CIA) که سازمان جاسوسی و امنیتی آمریکا است و دستگاه‌های جاسوسی انگلیس رقابت وجود دارد و آمریکایی‌ها در دنیا می‌خواهند نفوذ انگلیسی‌ها را که به وسیله افراد گروه فراماسون در تمام کشورهای جهان نفوذ دارند ریشه‌کن کنند، لذا اسماعیل راینین نویسنده کتاب به تحریک سیا این کتاب را انتشار داده است تا مشت رجال ایران باز شود... بعید نیست دستگاه سیا کاری کند منتشر کند و انتقام خود را بگیرد...» با این حال به این کتاب انتقادات زیادی نیز وارد شده است. به طور کلی، کار راینین حاوی ترکیبی از اطلاعات مفید و مهم به همراه موارد دیگر بی‌اهمیت و مطالبی بی‌ارتباط است که به روشی غیرعلمی در کنار هم قرار می‌گیرند. در یک نقد مشخص، هوشنگ شهبانی در فصلی با عنوان «هذیان‌گویی در تاریخ‌نگاری ایرانی» در مورد اسماعیل راینین و کتاب معروفش فراموش‌خانه و فراماسونری در ایران چنین می‌نویسد: «اسماعیل راینین، مورخ تاثیرگذار پیش از انقلاب اسلامی، کتابی چند جلدی در مورد فراماسونری منتشر کرد که در آن تقریباً همه نخبگان جامعه را به فرمانبری از فراماسون‌ها متهم کرد.» نقل است که راینین زمانی دست به انتشار این کتاب زد که استاد اعظم لژهای انگلیسی، فرانسوی و آلمانی برای شرکت در مراسم تقدیس لژ بزرگ ایران، در تهران بودند. همچنین مشهور بود که پس از انتشار کتاب «فراموش‌خانه و فراماسونری در ایران» اسماعیل راینین با ماسون‌ها و نزدیکان آنها ارتباطات وسیعی برقرار کرد و ماحصل آن را برای ساواک ارسال می‌داشت.

راینین هر حرکت مخالف با رژیم شاه را به انگلیسی‌ها نسبت می‌داد. مشهور است که راینین در جمع‌آوری اسناد سیاسی توانا بود و به سبب اینکه در نوشته‌هایش به اسناد منتشرنشده توسل می‌جست، کتاب‌های او خوانستار و خواننده فراوان داشت. اما واقعیت این است که همه آثار خود فرسایبی کند. با اینکه راینین صاحب آثار زیادی بود، اما یک اثر نام او را برای همیشه در تاریخ معاصر ایران ثبت کرد. واقعا کتاب «فراموش‌خانه و فراماسونری در ایران» چه بود و چرا تا بدین اندازه مشهور شد؟

دستور مستقیم نعمت‌الله نصیری رئیس وقت ساواک و حمایت‌های اسدالله علم وزیر دربار منتشر کرد. حسین فردوست نیز در رابطه با ارتباط راینین با ساواک در خاطرات خود آورده است: «او با ساواک ارتباط داشت و از همکاران اداره کل نهم ساواک، که محل تجمع اندیشمندان و نخبگان وابسته به ساواک بود، محسوب می‌شد.» بررسی اسناد راینین در بایگانی خود ساواک نیز نشان می‌دهد که همکاری او دارای طبقه‌بندی بالا (سری) بوده است. راینین هر حرکت مخالف با رژیم شاه را به انگلیسی‌ها نسبت می‌داد. مشهور است که راینین در جمع‌آوری اسناد سیاسی توانا بود و به سبب اینکه در نوشته‌هایش به اسناد منتشرنشده توسل می‌جست، کتاب‌های او خوانستار و خواننده فراوان داشت. اما واقعیت این است که همه این اسناد با دستور مستقیم سران حکومت پهلوی در اختیار او قرار می‌گرفت تا او درباره بی‌کفایتی‌های قاجارها و اقدامات پهلوی‌ها در همه آثار خود فرسایبی کند. با اینکه راینین صاحب آثار زیادی بود، اما یک اثر نام او را برای همیشه در تاریخ معاصر ایران ثبت کرد. واقعا کتاب «فراموش‌خانه و فراماسونری در ایران» چه بود و چرا تا بدین اندازه مشهور شد؟

کتاب «فراموش‌خانه و فراماسونری در ایران» کتابی سه جلدی بود که ابتدا در ایتالیا و سپس در ایران به چاپ رسید. در این کتاب تاریخ سازمان‌های سری فراماسونری در ایران و نام چند صد عضو ایرانی این سازمان‌ها آورده شده است. در این کتاب ده‌ها کلیشه از مدرک عضویت، سوگندنامه، دعوتنامه به مجالس و تصاویر ایرانیان فراماسون ملیس به جامه فراماسون‌ها آورده شده است. سه جلد کتاب اسماعیل راینین حاوی اطلاعات مفیدی در مورد فراماسونری در ایران است. جلد اول کتاب شامل مقدمه‌ای بر فراماسونری و پیشینه آن است، جلد دوم به ساختار لژهای فراماسونری و تاریخچه آن‌ها در ایران می‌پردازد و در جلد سوم به‌طور اختصار لژهای ایران را واکاوی می‌کند. اسماعیل راینین در کتاب خود بسیاری از دولتمردان رژیم پهلوی را عضو از شبکه فراماسونری دانسته و از افرادی چون حکیمی، حسین علاء، شریف‌امامی، ابراهیم حکیمی و سیدحسین امامی به عنوان فراماسون‌های فعال نام می‌برد. اقبال در واکنش به انتشار کتاب به یکی از اعضای حزب پان‌ایرانیست گفته بود: «...با اینکه راینین در کتاب خود نامی از من (دکتر اقبال) نبرده، ولی من صریحاً می‌گویم هفده سال است فراماسونم و در زمان نخست‌وزیری نیز فراماسون بودم و هیچ ابایی ندارم از اینکه صریحاً این مطلب را بیان دارم... نه تنها من بلکه شریف‌امامی، رئیس مجلس سنا، عبداللّه ریاضی، رئیس مجلس شورای ملی، و بسیاری دیگر از مقامات مملکتی عضو سازمان فراماسونری هستند و عضویت ما در این تشکیلات با اجازه شاهنشاه آریامهر صورت می‌گیرد.» البته صراحت قلم راینین پیش از آنکه ناشی از